

Ruotsin sanomalehdistö

Rakenteet ja tila 2010

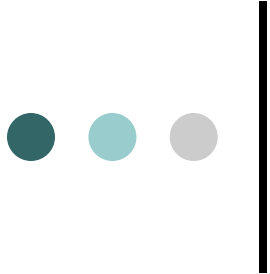
Suomalaisen Sanomalehtimiesliiton Mediapiiri 2.11.2010

Eero Sauri

Sisältö

- Historiaa
- Levikit
- Ilmoitusmyynnin kehitys
- Ilmestymisfrekvenssit
- Trendejä
- Omistusrakenteet:
- Kolme suurinta: Bonnier, Stampen, Schibsted
- Kuusi seuraavaa
- Sosiaalidemokraattiset organit
- Lehdistötuki

Lars Johan Hiertan Aftonbladet loi pohjan 1830 –

- Liberaalin yhteiskuntanäkemyksen edustaja: kuninkaan kunnioitettava perustuslakia, säätyvaltiopäivät korvattava uudella järjestelmällä, elinkeinovapaus
- Ensimmäisen kerran Ruotsin sanomalehdistön historiassa lehdistöllä tämänkaltaisia poliittisia ambitioita
- Hiertan Aftonbladet lakkautettiin 26 kertaa hänen aikanaan 1830 – 1851

Rudolf Wall: Dagens Nyheter 1864 –

- Sensaatiomaisen halpa hinta, 5 äyriä, kun Tukholman muut lehdet maksoivat 8 – 10 äyriä
- Wallin moderni näkemys: halvalla hinnalla saa korkean levikin ja sen jälkeen ilmoitukset
- Tavoitteli laajaa lukijakuntaa kaikista yhteiskuntakerroksista
- Vikkelä, hyvää journalismia ja teknisesti hyvin varustettu

Stockholms-Tidningen 1889: vielä halvempi hinta

- Vain 2 äyriä, josta puolet myyjälle
- Stockholms-Tidningen haki systemaattisesti lukijoita alemmista yhteiskuntakerroksista ja maaseudulta
- Jo v. 1900 levikki oli 100 000 – Dagens Nyheter oli ohitettu kauan sitten
- DN ykköseksi vasta 1941, ilmoitusmäärässä toisen maailmansodan jälkeen

Svenska Dagbladet 1884 – Vaiheesta vaiheeseen

- Syntyi konservatiiviseksi orgaaniksi
- Koki muodonmuutoksen nuoren intelligentsian otettua konkurssikypsän lehden haltuunsa 1897
- Lehdestä piti Verner von Heidenstamin johdolla nyt tulla nuorten kirjailijoiden ja luotettujen kansallisten voimien keskustelufoorumi
- Heidenstamin silmissä siitä tuli populaarijournalistiikan edustaja, ”ett kåserande boulevardblad”
- Toimituspäällikkö Carl Gustaf Tengvall joka tapauksessa ruotsalaisen journalistiikan uudistaja

Göteborgs-Posten 1858 – Hjörne: omistaja ja toimittaja

- Harry Hjörne osti miltei konkurssikypsän lehden 1926
- Kasvoi nopeasti Ruotsin toiseksi suurimmaksi aamulehdeksi
- Kilpailukeinot: jakelu ja hinta
- Toimituksellisesti Hjörne teki helppolukuisen, kansanomaisen lehden, joka provinssista taisteli keskitettyä hallintobyrokratiaa vastaan

Expressen 1944 – Modernin iltapäivälehdistön synty

- Carl-Adam Nycopin ja Sigfrid Ågrenin Expressen uudisti ruotsalaisen journalismin
- Osasyyn Expressenin syntyyn: vastapaino Aftonbladetin edustamalle saksalaismielisyydelle
- Iltapäivälehti sai ostajikseen aivan uudet kansalaispiirit ja myös naiset
- Vuonna 1960 Expressen oli pohjoismaitten suurin sanomalehti

Nykytilanne: levikit: 4,2 miljoonasta 3,6:een 12 vuodessa

- Päivälehtien kokonaislevikki v.1997 oli 4,2 miljoonaa, viime vuonna 3,6 milj.
- Vuodesta 1990 (indeksi 100=1990) levikit ovat pudonneet miltei neljänneksen, tasoon 77
- Aamulehdet menettäneet vähemmän, indeksi 80
- Iltalehdet suurin menettäjä, indeksi 58
- Harvoin ilmestyvät lehdet (1-3-päiväiset) jopa nostaneet levikkiään v:sta 1990 – selittäjänä tässä myös nimikemäärän kasvu

9 suurinta 2009, suuret kaupungit (muutos 2009/2008)

Aftonbladet	359 000	-19 000
Dagens Nyheter	316 000	-24 000
Expressen+GT+Kvällsp	291 000	-13 000
Göteborgs-Posten	236 000	- 7 000
Svenska Dagbladet	197 000	+ 2 000
Sydsvenskan	121 000	- 3 000
Dagens Industri	102 000	-11 000
Skånska Dagbladet	33 000	- 1 000
Dagen	19 000	+ 300
10	Eero Sauri	2010-10-25

10 suurinta, maakuntalehdet

Helsingborgs Dagbl/NST/LP	76 000	+/- 0
Dalarnas: FK BT MT SDT ST	61 000	- 1 000
Nerikes Allehanda/Bergslag	61 000	- 2 000
Östgöta Correspondenten	55 000	- 2 000
Nya Wermlands-Tidningen	54 000	- 1 000
Upsala Nya Tidning	52 000	- 1 000
Borås Tidning	47 000	- 1 000
Barometern + Oskarshamns	43 000	- 1 000
Norrköpings Tidningar	43 000	- 2 000
¹¹ VLT	Eero Sauri 40 000	2010-10-25 - 2 000

...ja vielä 10 seuraavaa

Smålandsposten	Växjö	38 000
Jönköpings-Posten/Smål	J,Ljungb	37 000
Västerbottens Kuriren	Uumaja	36 000
Blekinge Läns Tidning	Karlskr.	36 000
Norrländska Socialdemokr	Luulaja	34 000
Bohuslänningen	Uddev.	32 000
Hallandsposten, Länstidn.	Halmst.	31 000
Sundsvalls Tidning	Sundsv.	31 000
Eskilstuna-Kuriren+Str. T.	E, S	31 000
Smålands-Tidn./VP/TT	Eksjö	31 000

Sanomalehdistön rakenne

- 7-päiväiset aamulehdet 12 kpl (Suomi 31)
 - Tukholma 2, Malmö 2, Göteborg, Helsingborg, Borås, Linköping, Uppsala, Örebro, Gävle, Sundsvall
- 7-päiväiset iltalehdet 4 kpl (0)
- 6-päiväiset 60 kpl (7) 76 (38)
- 4-5-päiväiset 9 kpl (11)
- 2-3-päiväiset 30 kpl (73)
- 1-päiväiset 51 kpl (66)

Ilmoitusmyynnissä vielä jyrkempi alamäki

- Lievää laskua vuoteen 2002, sen jälkeen jyrkkää
- Suurkaupunkien aamulehtien ilmoitusmäärät v. 2009 indeksitasossa 55 (100=1990)
- Maakuntalehtien tilanne parempi, indeksi 68
- Iltapäivälehdet sen sijaan ovat kasvaneet jyrkästi vsta 2003, indeksi 170
 - Iltalehtien korkea prosentuaalinen nousu selittyy myös niiden matalilla volyyymeillä

Mainonnan määrä 2009

- Mediamainonta kokonaisuudessaan 28,3 mrd. kruunua
- Tästä sanomalehtien osuus $\frac{1}{4}$
 - Suurkaupungit (T, G, M) 2,6 mrd.
 - Maakuntalehdet 4 mrd.
 - Iltalehdet 850 miljoonaa kruunua
- Ilmaisjakelulehdet 6 %
- Aikakauslehdet 6 %
- Tv 16 %
- Internet 18 %

Mainonta kääntyi nousuun 2010

- Tammikuu –15 % edelliseen vuoteen verrattuna
- Kaikki seuraavat kuukaudet positiivisia
- Kesäkuukaudet +20, 27 ja 15 %
- Tämän ja ensi vuoden ennusteita on korjattu ylöspäin

Trendejä

- Ketjuuntuminen
 - Myös kakkoslehti johtavan lehden omistuksessa
 - Organisaatioiden yhdistäminen
 - Ilmoitusmyynti
 - Webbitoiminnot – esim. BLT:n ja SSD:n Blekingesport
 - Toimitilat – esim. NSD ja NK
 - Yhteinen päätoimittaja usealla lehdellä – Bonnierin organisaatiouudistus: Ystads Allehanda, Kristianstadsbladet, Trelleborgs Allahanda
- Monimedia-ajattelu viety käytäntöön
 - Ei pelkkä sanomalehti vaan media
- Tabloid-formaatti
 - Jönköpings-Posten ja muut Herencon lehdet broadsheetissä
 - Eskilstuna-Kuriren berlinerissä

Bonnier

– Ruotsin suurin mediayhtiö

- Bonnierit ostivat Dagens Nyheterin v. 1924
- DN kasvoi Ruotsin suurimmaksi aamulehdeksi 1941 ja suvereenisti säilyttänyt asemansa
- DN ja Expressen samaan yhtiöön Marieberg AB:hen 1987
- Bonnierin aikakauslehdet Åhlen&Åkerlundissa ja sen tytäryhtiöissä – myöhemmin nimeksi Bonnier Tidskrifter
- Bonnier osti Mariebergin pois pörssistä 1998, divisioonan nimeksi Bonnier Newspapers

Vain kuusi sanomalehteä mutta suuria

- Dagens Nyheter 1924 –
- Albert Bonnier jr perusti Expressenin 1944
- Ostot keskittyvät suuriin lehtiin:
- Sydsvenska Dagbladet Snällposten ja Kvällsposten ostetaan Wahlgrenin perheeltä 1994
- GT (Göteborgs-Tidningen) ostetaan Stampenista 1997
 - Muodostetaan kombinaatio Expressen, GT (länsi), Kvällsposten (etelä)
- Ystads Allehanda ja Trelleborgs Allehanda 1997
- Kristianstabladet 1999
- Newspapers-nimi muuttuu Morning Paperiksi 2008 ja Expressen siirretään samaan divisioonaan TV4:n ja MTV3:n kanssa – Broadcasting & Evening Paper
- Morning Paperin liikevaihto 2009 oli 3,2 mrd. SEK ja tulos -375 milj. SEK – Expressenin n. 1,5 mrd. ja tulos 77 milj. SEK

Dagens Industri syntyi Å&Å:n kehdoossa

- Ulkomaisine tytäryhtiöineen muodostaa nykyään Business Press-divisioonan
- DI:n suunnittelu käynnistyi jo 1966 – alkuun nimeksi piti tulla Dagens Affärer
 - Abbe Bonnierin kirje Kaj Bonnierille: käytäntö että Å&Å julkaisee vain aikakauslehtiä ja DN vastaa sanomalehdistä on vanhentunut
- Ensimmäinen dummy 1972 – tavoitteena fuusioda Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning (GHT) DA:han
- Uusi dummy 1974 pohjana Bonnierin 8 ammattilehteä – siitä nimi Dagens Industri
- Lehti lanseerattiin 1976 ja siitä tuli kultakimpale koko Bonnierille ja paras katteentuoja ja myös kansainvälinen konsepti
 - Vasta viime vuosi oli heikko: divisioonan liikevaihto 1,9 milj. SEK ja liiketulos vain 62 milj.

Stampen

– Bonnierin haastaja

- Göteborgs-Posten: Hjörnen perheyhtiön perusta
- Osti iltapäivälehti GT:n 1973 mutta myi sen Bonnierille (Expressenille) 1997
- Varsinainen kasvu 2000-luvulla:
- Bohuslänningen, Hallandsposten ym
- Nerikes Allehanda
- Persin perheen VLT
- Centertidningarien osto (55 %) yhdessä MittMedian (25 %) ja Eskilstuna-Kurirenin (20 %) kanssa

Stampen: 25 päivälehteä

- Nimikemäärällä mitattuna Ruotsin ykkönen sanomalehdenkustantajana
- Liikevaihto v. 2009 oli 5,1 mrd. SEK
- Liiketulos EBITA 215 milj. SEK – rakennejärjestelykustannuksia kertaeränä 950 milj. SEK
- Peter Hjärne ja perhe omistaa 79 %
- Peter Hjärne ylläpitää isoisan (Harry H.) ja isän (Lars H.) perinnettä ja on G-P:n päätoimittaja (opinionsavdelning) ja G-P:n ja Stampenin hallituksen varapj.

Centertidningarin osto v. 2005 toi kaulan

- Göteborgs-Postenin liikevaihto 1,1 mrd. SEK
- Västkusten (70 %) 550 milj. SEK
 - Bohuslänningen, Hallands Nyheter, Halladsposten, Strömstads Tidning ym
- Promedia i Mellansverige AB (55 %) 1,2 mrd. sek
 - Nerikes Allehanda, VLT, Motala Tidning, Bärgslagsbladet, Länstidningen Södertälje, Norrtelje Tidning, Sala Allehanda, Avesta Tidning ym
- 32 ilmaisjakelulehteä Suur-Tukholmassa (Mitt i) 320 milj. SEK
- Paino V-Tab 1,9 mrd. SEK

Schibsted

– Svenskanin pelastus

- Schibsted Ruotsiin v. 1996 ostamalla LO:lta 49,9 % Aftonbladetista
 - Kesällä 2009 Schibsted kasvatti omistuksensa 91 prosenttiin (LO 9 %)
- Svenska Dagbladetin osto v. 1998
 - Svenskan eli vuosia norjalaisten rahoilla, ts. tappiot maksettiin Aftenpostenin ja VG:n profitista
 - ...ja myös Ruotsin valtion varoin: vuosittainen lehdistötuki 65 milj. SEK
 - Tänä vuonna käänne: SvD:n liikevoitto 6 kk:lta 36 milj. SEK
- Schibstedin liikevaihto Ruotsissa v. 2009 3,7 mrd. ja liiketulos 143 milj. SEK

Schibsted etevin uusissa ja mobiileissa medioissa

- Aftonbladetin liikevaihto v. 2009 oli 2,4 mrd. SEK ja liiketulos 200 milj. SEK
 - Tästä paperilehti 2 mrd. ja AB Nya Medier (aftonbladet.se) 367 milj. SEK
 - Liiketulos: paperilehti 129 ja www 68 milj. SEK
 - aftonbladet.se Ruotsin johtava uutissaitti
- Schibsted Tillväxtmedier puolestaan ahdistelee kilpailevia palvelusaitteja
 - Liikevaihto v. 2009 oli 190 milj. ja liiketulos -14 milj. SEK
 - Liikevaihto 1-6/2010 jo 189 milj. ja liiketulos 21 milj.
 - Tuotteet: hitta.se, TV.nu, prisjakt.nu, webbtraffic
- Suurin ja paras katteentuoja blocket.se siirrettiin 2008 Aftonbladetista Sschibsted Classified Media AS:ään

17 lehden MittMedia Gävlestä - innokas ostaja

- Omistus: Stiftelsen Gefle Daglad 70 % ja Stiftelsen Pressorganisation 30 %
- Liikevaihto 1,6 mrd., 17 lehteä
- GävleTidningar AB
 - Gefle Dagblad (lib) ja Arbetarbladet (sd)
- Hälsingetidningar AB)
- Sundsvalls Tidnings AB
 - Sundsvalls Tidning (lib) ja Dagbladet (sd)
- Östersunds Tidningar AB
 - Östersunds-Posten (kesk) ja Länstidningen (sd)
- Allehanda Media Ångermanland AB
- Dalarnas Tidningar AB v. 2008 -
- 25 % Promedia i Mellansverige AB:stä v. 2005 – (13 lehteä)

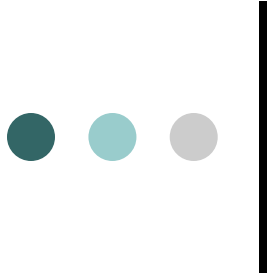
Norrköpings Tidningar tuli myös pohjoiseen

- Norrköpings Tidningar on Ruotsin vanhin edelleen ilmestynvä sanomalehti ja yksi maailman kymmenestä vanhimmasta, perustettu 1758
- Lehtiyhtiö säätiöitettiin jo 1947 (Erik & Asta Sundins Stiftelse)
- NT (m) ja Folkbladet (sd), Norrköping
- Västerviks-Tidningen (m)
- Gotlands Allehanda (m) ja Gotlands Tidningar (sd, kesk) Visbyssä 1999
- Östgöta Correspondenten (porv) Linköpingissä 2008 –
- Norrbottens Media AB 2007 (NT 51 %, Piteå-Tidning 23 % ja Valrossen AB (24 %)
 - Norrbottens Kuriren (m) Luulajasta NT:lle jo 2001
 - Norrländska Socialdemokraten (NSD), Luulaja, 2007
- Liikevaihto 1,2 mrd. SEK

Gota Media – omistajana kaksi moderaattien lehtisäätiötä

- Stiftelsen Barometern 50 % ja Tore G Wärenstams stiftelse 50 %
- Barometern (m) Kalmarissa
 - Oskarshamns-Tidningen (m)
- Borås Tidning (m)
- Ulricehamns Tidning (m)
- Smålandsposten (m) Växjössä
- Blekinge Läns Tidning (BLT) Karlskronassa (lib)
- Blekinge Media AB
 - Sydöstran Karlskronassa (sd)
- Osuuksia neljässä länsirannikon lehdessä
- Liikevaihto 900 milj. SEK

Anderin perhe – toimittajana ja kustantajana vuodesta 1903

- Nya Wermlans-Tidningens AB:n omistus: Anderin perhe ja Anne-Marie och Gustaf Anders Anders stiftelse för Mediaforskning
- Liikevaihto 550 milj. SEK
- NWT (m) Karlstadissa Ruotsin johtavia maakuntalehtiä
- Kaikkiaan 12 sanomalehteä Länsi-Göötanmaalla
- Anderien v. 1979 Janssonin perheeltä ostama Nordvästra Skånes Tidningar (NST) samaan yhtiöön Sommeliuksen perheen Helsingborgs Dagbladin kanssa v. 2002
 - Tuloksena yksi lehti, kaksi editiota
- 20 % Bergens Tidende AS:stä
- 2,7 % Schibsted ASA:sta

Herenco – Hamrinin suvun vaitelias yhtiö

- Yhdeksän lehteä Smoolannissa
- Josef Hamrin oli Jönköpings-Postenin päätoimittajana 1910-34 ja hankki lehden omistukseensa
- Smålands-Tidningen 1938, Tranås Tidning 1940, Vetlanda-Posten 1960, Västgöta-Bladet 1964, Falköpings Tidning 1979, Skaraborgs Läns Tidning 1980 ja Smälänningen 1981
- Lehtien liikevaihto arviolta 400 milj. SEK
- Herenco AB:n liikevaihto 1,5 mrd. SEK
 - sanomalehdet
 - kiinteistöjä
 - hotelleja, matkatoimisto
 - pakkausteollisuutta

Muita

- Eskilstuna-Kurirens Stiftelse
 - E-K (lib.) ja Folket (sd)
 - Katrineholms Kuriren (lib)
 - 20 % Promedia i Mellansverige AB:stä
- Värmlands Folkblads AB (Karlstad)
 - VF (sd) ja Karlstads-Tidningen (lib)
- Stiftelsen VK-press (Uumaja)
 - Västerbottens-Kuriren (lib) ja Västerbottens Folkblad (sd)

Sosiaalidemokraattisen lehdistön kohtalo?

- Paikallisesti johdettujen lehtien siirto LO:n ja SAP:n omistamaan A-Pressen AB:hen 1980 aiheutti joukkotuhon sosiaalidemokraattisessa lehdistössä
- Yksi jättäytyi ulkopuolelle ja selvisi vaurioitta
 - Piteå-Tidning
- Pelastusoffensiivi 1990-luvulla
 - Vahvat valittiin säilytettäväksi, mm. NSD (Luulaja), Dala-Demokraten (Falun), Länstidningen (Östersund)
 - Työväenliike keräsi paikallisesti uusia pääomia, mm. Arbetet (Malmö), Värmlands Folkblad (Karlstad) ja Nya Norrland (Sollefteå)
 - Porvarilliset lehtisäätiöt ottivat huomaansa suuren joukon lehtiä, mm. Folket (Eskilstuna), Arbetarbladet (Gävle), Dagbladet (Sundsvall)
- Tällä hetkellä ilmestyy 17 sosiaalidemokraattista lehteä ja -sosiaalidemokraattisine pääkirjoituksineen - Aftonbladet

Sydöstra Sveriges Dagblad - vaiheittain ponnistellen

- 2000: Arbetarrörelsens Tidningsstiftelse i Blekingen omistama ja vaikeuksissa
- 2002: aikakauslehdenkustantaja Albinsson&Sjöberg tulee omistajaksi 9 %:n osuudella
 - Sydöstranin painokone on loppuun käytetty eikä rahaa ole uuteen investointiin
 - Jos Sydöstran loppuu, kasvaa ykköslehden BLT:n jakelukustannus 6 milj. SEK:llä
- 2005: Blekinge Media AB (BLT:n omistaja Gota Media 50 %, A&S 50 %), jolle SSD AB luovuttaa julkaisuoikeudet
- 2008: romahdus ilmoitusmarkkinoilla ja Sydöstranin jo positiiviseksi saatu tulos muuttuu jälleen tappiolliseksi
- 2009: Ykköslehden BLT:n omistaja Gota Media ostaa Blekinge Median toisenkin puolikkaan ja pääsee täysimääräisesti hyödyntämään BLT:n ja Sydöstranin synergiaedut

Lehdistötuki

- Lehdistötukeen on oikeutettu sanomalehti, jonka levikkipeitto ilmestymispaikkakunnalla on alle 30 %
- Käytännössä siis kakkoslehdet
- Maksimituki on 16,3 milj. kruunua/v.
- 7-päiväiset suurkaupunkien lehdet saavat lisäksi tukea sunnuntain ilmestymisen aiheuttamista kustannuksista
- Yhteenlaskettu maksimituki näille (perus+sunnuntai) on 45 miljoonaa kr/v.
- Suurkaupunkilehtien tukea lasketaan asteittain seuraavalla viisivuotiskaudella 2011-2016
- EU on hyväksynyt valtion lehdistötuen maksamisen toistaiseksi